

ชุดความรู้ & นวัตกรรม ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

เอกสารเผยแพร่ภายใต้โครงการ

“การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ใช้นวัตกรรมภายใต้ TRP4”

กันยายน 2562

ISBN : 978-616-278-548-1

ชื่อหนังสือ : ชุดความรู้ & นวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

บรรณาธิการ : รองศาสตราจารย์ จุฑาทิพย์ ภัทรราวาท

ผู้เรียบเรียง : สายสุดา ศรีอุไร

ผู้จัดทำ : สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลขที่ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์/โทรสาร : 0 2940-6300

Email : cai_coop@yahoo.com

Website : <http://www.cai.ku.ac.th>

สนับสนุนโดย: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

พิมพ์ครั้งที่ 1: มกราคม 2563 จำนวน 100 เล่ม

สถานที่พิมพ์ : บริษัท แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น จำกัด

จำนวนหน้า : 62 หน้า

คำนำ

เอกสาร “ชุดความรู้ & นวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” เล่มนี้จัดทำขึ้นภายใต้โครงการ “การพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ใช้ นวัตกรรมภายใต้ TRP4” เพื่อให้เป็นแหล่งค้นคว้าสำหรับนักวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ใช้ นวัตกรรม

สาระการเรียนรู้ในที่นี่รวบรวมจากชุดความรู้ที่เป็นสหวิทยากรหลายด้าน (Cross-discipline) ที่ผ่านการทดลองใช้และสังเคราะห์เป็นชุดความรู้เพื่อการเผยแพร่สำหรับใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล เพิ่มขีดความสามารถขององค์กรและเครือข่าย เพื่อสามารถเป็นตัวจักรการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ใช้ นวัตกรรม

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับนักวิจัย นักพัฒนา และผู้สนใจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยท่านสามารถสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้จากแหล่งอ้างอิงที่ปรากฏ และใคร่ขอขอบคุณ รศ.ดร.ชูศักดิ์ สุทธิสา และทีมวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสกว.ที่ให้ทั้งกำลังใจและการสนับสนุนมาโดยตลอด ขอคุณสายสุดา ศรีอุไรที่เป็นผู้รวบรวมเรียบเรียงและจัดทำ artwork จนเสร็จเป็นรูปเล่มเพื่อเผยแพร่ หากมีข้อบกพร่องประการใด ยินดีน้อมรับคำแนะนำด้วยความขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

รองศาสตราจารย์จุฑาทิพย์ ภัทราวาท
ผู้อำนวยการสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

สารบัญ

ส่วนที่

ชุดความรู้-กรอบแนวคิด 1

ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

นวัตกรรมตัวแบบธุรกิจ ที่เป็นผลงานสร้างสรรค์ในการพัฒนา 37

ตัวแบบสถาบัน/องค์กรเพื่อเป็น ผู้จัดการเศรษฐกิจฐานรากที่ใช้นวัตกรรม

สื่อสร้างสรรค์ ที่ใช้ในการเผยแพร่แนวคิดในการใช้นวัตกรรม 50

นำการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานราก

ส่วนที่

1 ชุดความรู้-กรอบแนวคิด

- กรอบการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม
- องค์ประกอบ 4 มิติ ในการสร้างผู้นำเชิงคุณค่า
- การบริหารการเปลี่ยนแปลงสำหรับสหกรณ์
- การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า
- กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจนใน 3 มิติ
- กรอบแนวทางการยกระดับมูลค่าเพิ่ม
- กรอบคิดการพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะกลุ่มเกษตรกร
- การจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการ
- ธุรกิจฐานสังคม
- กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาธุรกิจฐานสังคม
- แบบวัดสุขภาพการเงิน
- สหกรณ์...สู่ระบบการค้าที่เป็นธรรม
- ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์: การปฏิรูปการเกษตรภายใต้กระบวนทัศน์ใหม่
- ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์: การปฏิรูปการสหกรณ์สู่ศตวรรษที่สอง
- ขบวนการสหกรณ์
- คู่มือการพัฒนาโซ่คุณค่าเพื่อการยกระดับมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์
- 27 แนวคิดสำหรับแนวทางสร้างสรรค์สหกรณ์สู่ศตวรรษที่ 2

ส่วนที่

1 ชุดความรู้-กรอบแนวคิด(ต่อ)

- การจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์
- คู่มือการพัฒนาโซ่คุณค่าผลิตภัณฑ์ปลาในสู่การยกระดับมูลค่าเพิ่ม
- การสร้างสรรค์นวัตกรรมนำคุณค่าสหกรณ์
- คู่มือ Smart Officers I
- คู่มือ Smart Farmers
- คู่มือการดำเนินงานโครงการร้าน Farmer Shop
- แนวทางการพัฒนาเครือข่าย/กลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัด
- ทำสหกรณ์ให้เป็นทางเลือกของประชาชน
- คู่มือการเรียนรู้สู่การเป็นชาวนามืออาชีพ
- คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
- คู่มือการจัดทำแผนธุรกิจ
- คู่มือการขับเคลื่อนแผนกลยุทธ์สหกรณ์การเกษตรสู่การปฏิบัติ
- คู่มือการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสหกรณ์การเกษตร
- คู่มือการบริหารจัดการ Farmers' Market
- คู่มือการจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์
- 14 ปี การสร้างสรรค์งานวิจัย
- การสร้างสรรค์นวัตกรรมนำการเปลี่ยนแปลง

จากโจทย์วิจัย “สหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชุมชนได้อย่างไร”
นำไปสู่การออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนการวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ ภายใต้
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research; PAR)

ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติ คือ การเพิ่ม
สมรรถนะแก่ปัจเจกบุคคลให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และการ
ยกระดับองค์กรในการเป็นกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและสังคม

รูปแบบ :

หนังสือ

แหล่งอ้างอิง :

<http://www.cai.ku.ac.th/download/>

คู่มือการถ่ายโอนความรู้.pdf

1.1 กรอบการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม

(Value Network and Fair Trade : VN & F Platform)

เป็นชุดความรู้ที่บูรณาการมาจากชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” “4 มิติในการพัฒนาผู้นำเชิงคุณค่า” “การสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรพึ่งพาตนเอง” “หลักและวิธีการสหกรณ์” และ “แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน” ประกอบด้วย เสาหลักการเรียนรู้และพัฒนาใน 3 มิติ คือ 1) เสาหลักการเรียนรู้และพัฒนาในการสร้างผู้นำเชิงคุณค่า 2) เสาหลักการเรียนรู้และพัฒนาในการยกระดับความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรภายใต้ชุดความรู้ “การสร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกร” และ 3) เสาหลักการเรียนรู้และพัฒนาด้วยชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” และการบริหารจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการเพื่อความยั่งยืนของสถาบันเกษตรกร

จากโจทย์วิจัย “สหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชุมชนได้อย่างไร”
นำไปสู่การออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนการวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ ภายใต้
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research; PAR)

ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติ คือ การเพิ่ม
สมรรถนะแก่ปัจเจกบุคคลให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และการ
ยกระดับองค์กรในการเป็นกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและสังคม

รูปแบบ :

หนังสือ

แหล่งอ้างอิง :

<http://www.cai.ku.ac.th/download/>

คู่มือการถ่ายโอนความรู้.pdf

1.2 องค์ประกอบ 4 มิติ ในการสร้างผู้นำเชิงคุณค่า

เป็นชุดความรู้การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงใน 4 มิติ (ผู้นำเชิงคุณค่า) ซึ่งเป็นหนึ่งใน ยุทธศาสตร์หลักภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554) และดำเนินการ ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน การประกาศเกียรติคุณ “นักสหกรณ์ที่มีคุณค่าแห่งปี” สำหรับคุณสมบัติ ของผู้นำเชิงคุณค่า 4 มิติ ประกอบด้วย

- มิติด้านอุดมการณ์/คุณค่า เป็นผู้มีจิตสำนึกพึ่งพา ร่วมมือ คุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ
- มิติด้านกระบวนการ (วิธีคิด) เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัต มีความคิดริเริ่ม ทำงานเป็นระบบ มีแบบแผน และมององค์รวม
- มิติด้านหลักการ เป็นผู้ให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กร ตระหนักในสำคัญของกรอบแนวคิดการบริหารจัดการที่ดี (ธรรมาภิบาล)
- มิติด้านแนวปฏิบัติที่ดี เป็นผู้มียึดมั่นและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และปฏิบัติตามระเบียบแบบ แผน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ปัจจุบันได้นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา Smart Farmers และการพัฒนาสมรรถนะ 3 มิติ

จากโจทย์วิจัย “สหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชุมชนได้อย่างไร”
นำไปสู่การออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนการวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ ภายใต้
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research; PAR)

ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติ คือ การเพิ่ม
สมรรถนะแก่ปัจเจกบุคคลให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และการ
ยกระดับองค์กรในการเป็นกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและสังคม

รูปแบบ :

หนังสือ

แหล่งอ้างอิง :

<http://www.cai.ku.ac.th/download/>

คู่มือการถ่ายโอนความรู้.pdf

1.3 การบริหารการเปลี่ยนแปลงสำหรับสหกรณ์

เป็นชุดความรู้ที่ชี้ให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสหกรณ์ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเชิงคุณค่า
อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้โครงการวิจัยที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ได้ไปถ่ายทอดความรู้ ระหว่าง
ปีพ.ศ. 2550-2552 สำหรับชุดความรู้ของกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 8
ขั้นตอน คือ 1 : การกำหนดปณิธาน/การนำคุณค่า 2 : การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่
เกี่ยวข้องเพื่อชี้ให้เห็นโอกาส อุปสรรค จุดแข็ง และจุดอ่อน 3 : การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ
วัตถุประสงค์ และเป้าหมายความสำเร็จ 4 : การจัดทำแผนที่กลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อไปสู่
ความสำเร็จ 5 : การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของทีมงานระดับนโยบาย
และระดับปฏิบัติการ งบประมาณ และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ 6 : การปรับระบบ/กลไก ให้
สอดคล้องกับทิศทางเชิงกลยุทธ์ 7 : การดำเนินงาน และ 8 : การประเมินผล ซึ่งการดำเนินการ
ภายใต้ชุดความรู้นี้ จะช่วยลดจุดอ่อนและข้อจำกัดของสหกรณ์ที่มีอยู่ สร้างการเปลี่ยนแปลงเพื่อ
ยกระดับการทำงานของสหกรณ์ในการนำประโยชน์ไปสู่สมาชิกและชุมชนมากขึ้น

จากโจทย์วิจัย “สหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชุมชนได้อย่างไร”
นำไปสู่การออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนการวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์
ภายใต้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research; PAR)

ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติ คือ การเพิ่ม
สมรรถนะแก่ปัจเจกบุคคลให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และการ
ยกระดับองค์กรในการเป็นกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและสังคม

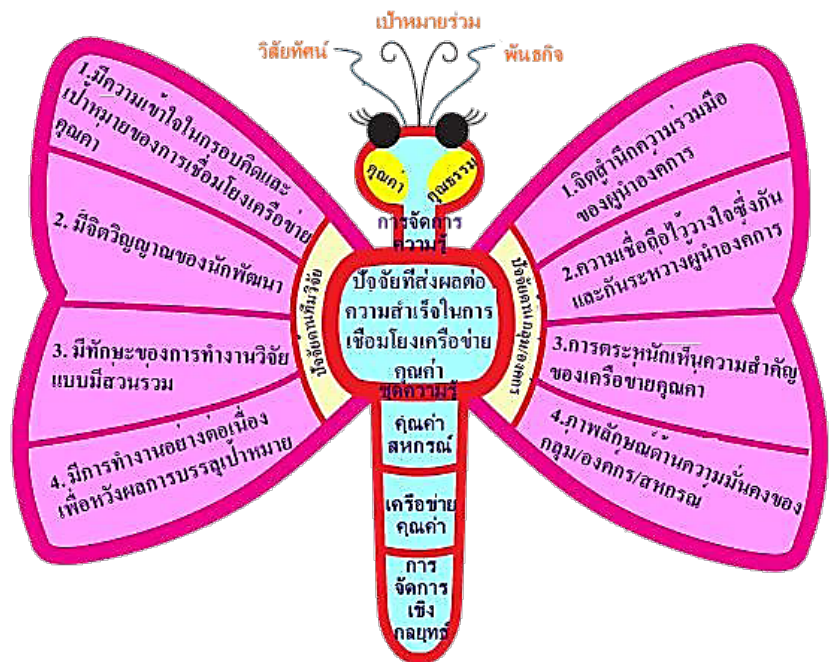
รูปแบบ :

หนังสือ

แหล่งอ้างอิง :

<http://www.cai.ku.ac.th/download/>

คู่มือการถ่ายโอนความรู้.pdf

1.4 การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า

เป็นชุดความรู้ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากกระบวนการสร้างเครือข่าย โดยนำเรื่องคุณค่าสหกรณ์มา
ประสานเชื่อมคน เชื่อมองค์กร เป็นเครือข่ายภายใต้กระบวนการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่จะ
ก่อให้เกิดการบูรณาการความร่วมมืออย่างเป็นระบบและมีแบบแผน มีการจัดระบบความสัมพันธ์
อย่างเหมาะสมภายใต้ความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายรวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมี
คุณลักษณะของเครือข่ายคุณค่า ที่เป็นวงสัมพันธ์เชิงคุณค่าของกลุ่ม/องค์กร พันธมิตรที่มี
เป้าหมายร่วมกันระยะยาว เน้นการเรียนรู้สู่ประสิทธิภาพของภาคี และคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก

กระบวนการเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า 3 ขั้นตอน คือ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อ
ชี้แจง ทำความรู้จักความเข้าใจแก่ผู้นำกลุ่ม/องค์กร การจัดทำกรอบทิศทางการดำเนินงานของกลุ่ม/
องค์กรที่สนใจเข้าร่วมเป็นภาคี และการเชื่อมโยงภาคีพันธมิตร ให้เกิดกลไกการจัดความสัมพันธ์
อย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วม

จากโจทย์วิจัย “สหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาชุมชนได้อย่างไร”
นำไปสู่การออกแบบแนวทางการขับเคลื่อนการวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์ ภายใต้
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research; PAR)

ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างการเปลี่ยนแปลงใน 3 มิติ คือ การเพิ่ม
สมรรถนะแก่ปัจเจกบุคคลให้มีความพร้อมในการขับเคลื่อนการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กร และการ
ยกระดับองค์กรในการเป็นกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและสังคม

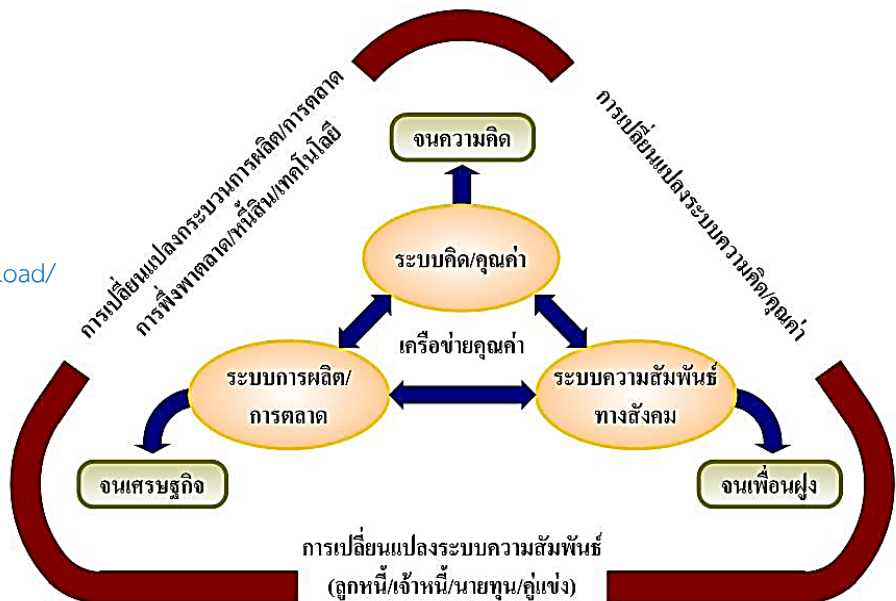
รูปแบบ :

หนังสือ

แหล่งอ้างอิง :

<http://www.cai.ku.ac.th/download/>

คู่มือการถ่ายโอนความรู้.pdf

1.5 กรอบแนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจนใน 3 มิติ

โดยใช้ชุดความรู้ “การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่า” ในการแก้ปัญหาความยากจนใน 3 มิติ
อย่างเป็นระบบ คือ จนความคิด จนเศรษฐกิจ และจนเพื่อนฝูง โดยกำหนดให้อยู่ในยุทธศาสตร์
หลักของแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554)

- การแก้ปัญหา “จนความคิด” ด้วยการสร้างสรรค์กลไกการจัดการเรียนรู้ให้เกิดสังคม
ฐานความรู้ของประชาคมที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่าย
- การแก้ปัญหา “จนเศรษฐกิจ” ด้วยการใช้พลังความร่วมมือนำศักยภาพและความสามารถหลัก
ขององค์กรที่เป็นภาคีเครือข่าย รวมพลังสร้างระบบความสัมพันธ์เพื่อวางแผนธุรกิจลดต้นทุน
การผลิต เพิ่มคุณค่าและมูลค่า ขยายโอกาสการตลาดเพื่อประโยชน์แก่สมาชิก
- การแก้ปัญหา “จนเพื่อนฝูง” ด้วยการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายที่เห็นชอบใน
“คุณค่าสหกรณ์” และแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อร้อยความสัมพันธ์อย่างเป็น
ระบบมีแบบแผนสู่การบรรลุเป้าหมายร่วม

เป็นชุดความรู้ที่สังเคราะห์ได้จากโครงการวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 8” (มีนาคม 2558-กุมภาพันธ์ 2560) เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ดำเนินการวิจัยใน 3 กลุ่มการวิจัย คือ 1) กลุ่มวิจัยการพัฒนาระบบส่งเสริมการเรียนรู้ 2) กลุ่มวิจัยเพื่อการยกระดับมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์สำหรับเกษตรกรรายย่อย 3) กลุ่มวิจัยเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปสหกรณ์ และการปฏิรูปการเกษตรภายใต้กระบวนการทัศน์ใหม่

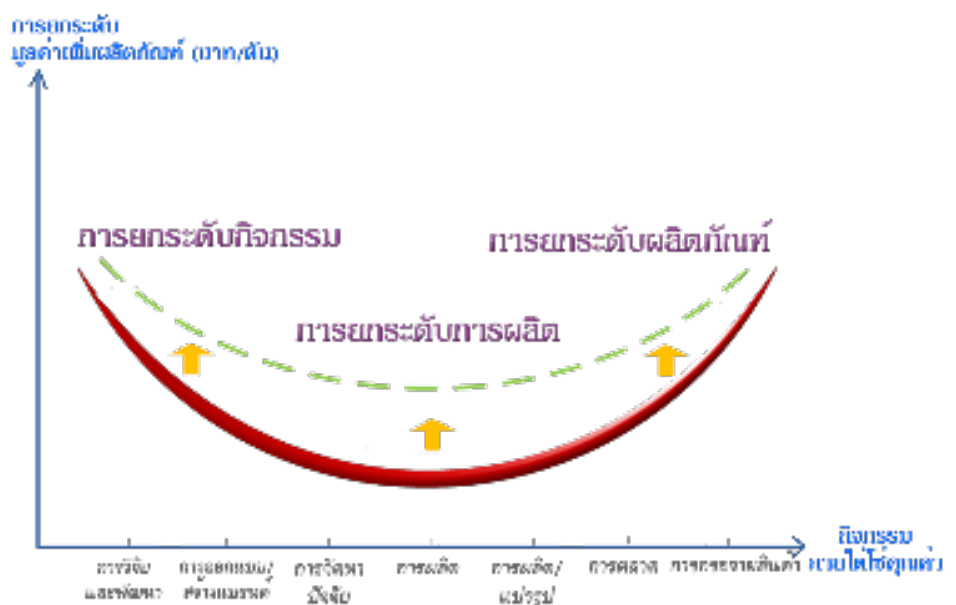
ดำเนินการวิจัยภายใต้ Logical Framework จนเห็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์ทั้งการพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้ การยกระดับมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ ตัวแบบธุรกิจ และข้อเสนอเชิงนโยบาย

รูปแบบ :

เอกสารการวิจัย

แหล่งอ้างอิง :

http://www.cai.ku.ac.th/download/FinalReport_8.pdf

1.6 กรอบแนวทางการยกระดับมูลค่าเพิ่ม

ชุดความรู้ “การยกระดับมูลค่าเพิ่ม” (Moving up value chain) ในความหมายที่เป็นกระบวนการยกระดับกิจกรรมภายใต้โซ่อุปทานเพื่อเพิ่มผลิตภาพหรือสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ ทั้งการวิจัยและพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรม การวางแผน-ออกแบบธุรกิจการผลิต การกระจายสินค้า การสร้างแบรนด์และทำตลาด ซึ่งเป็นการยกระดับกิจกรรม (Functional upgrading) การยกระดับกระบวนการ (Process upgrading) และการยกระดับผลิตภัณฑ์ (Product upgrading)

โดยมีผลงานสร้างสรรค์ที่สำคัญ อาทิ กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจโนนค้อทุ่ง และกลุ่มธุรกิจเชิงคุณค่าสามพราน ได้ชี้ให้เห็นผลกระทบในการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้แก่เกษตรกรรายย่อยได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถยกระดับการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน

หลักสูตรเรียนรู้ “มิติใหม่แห่งการเรียนรู้จากแปลงนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” จัดทำขึ้น
ภายใต้โครงการวิจัย “โครงการลูกชานาเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำเกษตรเชิงธุรกิจ”

จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อสร้างแนวคิดการเรียนรู้ในการเพิ่มสมรรถนะทั้งในด้านทัศนคติที่มีต่ออาชีพการทำนา การปรับวิถีคิดในทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อรักษาผืนนาและสืบทอดทายาท รวมทั้งเกิดผลดีต่อสุขภาพ และสภาพแวดล้อม อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการ ดำรงชีวิตบนพื้นฐาน หลักการที่ถูกต้อง เพื่อเป็นชาวนามีอาชีพ การออกแบบหลักสูตรได้ดำเนินการภายใต้ การมีส่วนร่วมของชาวนา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบ :

หนังสือ

แหล่งอ้างอิง :

http://www.cai.ku.ac.th/download/_

คู่มือชาวนามีอาชีพ.pdf

1.7 กรอบคิดการพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะแก่

ลูกเกษตรกร

“กรอบคิดการพัฒนาหลักสูตรเรียนรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะแก่ลูกเกษตรกร” เป็นการพัฒนา หลักสูตรเรียนรู้เชิงบูรณาการ 3 มิติ ครอบคลุม **มิติด้านการปลูกฝังทัศนคติ** ในการประกอบ อาชีพการเกษตร และวิถีการดำรงชีวิต **มิติด้านการปรับกระบวนการ** ให้ก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงสู่แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และ **มิติด้านการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ ประกอบอาชีพ** เพื่อช่วยยกระดับสมรรถนะแก่เกษตรกรให้ได้ใช้ทุนความรู้ในการประกอบอาชีพ มากขึ้นไปพร้อมกัน การปรับทัศนคติและความคิดที่จะช่วยจุดรั้งให้เกษตรกรดำรงอยู่ในอาชีพ อย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์จากงานวิจัยของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้การ
จัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์จากกรณีศึกษาต่าง ๆ 10 กรณีศึกษา

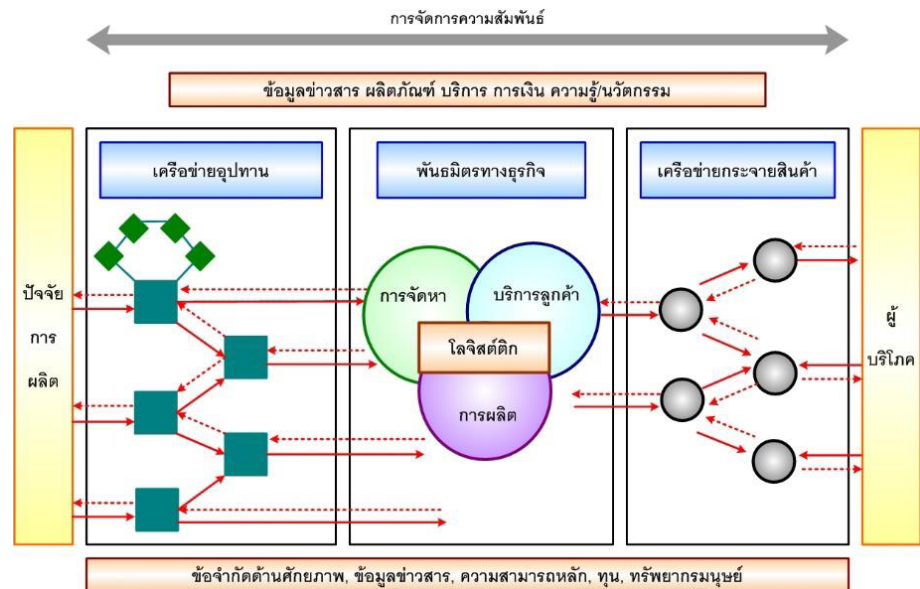
เนื้อหาเน้นให้เข้าใจกรอบคิดแนวทางการปฏิบัติ เพื่อการวางแผน และการขับเคลื่อนการปฏิบัติสู่เป้าหมาย
แห่งความสำเร็จ เข้าใจความแตกต่างระหว่างโซ่อุปทานและโซ่คุณค่า จะช่วยให้ผู้สนใจค้นคว้าสามารถนำไป
ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของสหกรณ์และธุรกิจฐานรากได้

รูปแบบ :

หนังสือ

แหล่งอ้างอิง :

http://www.cai.ku.ac.th/download/_SupplyChainManagement_1.pdf

1.8 การจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการ

ชุดความรู้ “การจัดการโซ่อุปทานแบบบูรณาการ” (Integrated Supply Chain) คือ ลักษณะการเชื่อมโยงพันธมิตรทางธุรกิจเข้าสู่รูปแบบความร่วมมือของธุรกิจต่าง ๆ ภายใต้โซ่อุปทาน ก่อให้เกิดโครงสร้างโมเดลการจัดการธุรกิจของโซ่อุปทานซึ่งเป็นผลลัพธ์เชิงกลยุทธ์ความร่วมมือ (Cooperative Strategy) ที่ส่งผลต่อศักยภาพการแข่งขันของธุรกิจเพื่อนำผลิตภัณฑ์และบริการจากผู้ผลิตสู่ผู้บริโภค คุณค่าที่เกิดขึ้นประกอบด้วย ความร่วมมือเรื่องข้อมูลข่าวสาร ผลิตภัณฑ์ บริการ การเงิน และนวัตกรรม/ความรู้ โดยพันธมิตรธุรกิจจะดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ สู่ปลายน้ำ ซึ่งโมเดลการบูรณาการโซ่อุปทานลักษณะนี้ เป็นการจัดการธุรกิจที่มองเป้าหมายระยะยาว โดยผู้นำระดับสูงของพันธมิตรธุรกิจจะต้องปรับทิศทางการดำเนินงานเน้นเรื่องหน้าที่ (Function) ในโครงสร้างการบริหารจัดการมาให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการลดต้นทุน และวิเคราะห์ต้นทุนรวม (Total Cost Analysis) การออกแบบกระบวนการทำงานร่วมกัน (Process Engineering) และการคำนวณต้นทุนจากฐานกิจกรรม (Activity-based Costing; ABC) เป็นสำคัญ

ชุดโครงการวิจัย การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะ
ที่ 5 เน้นการนำชุดความรู้ตามกรอบการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม
(VN&F Platform) ไปใช้พัฒนาตัวแบบธุรกิจ

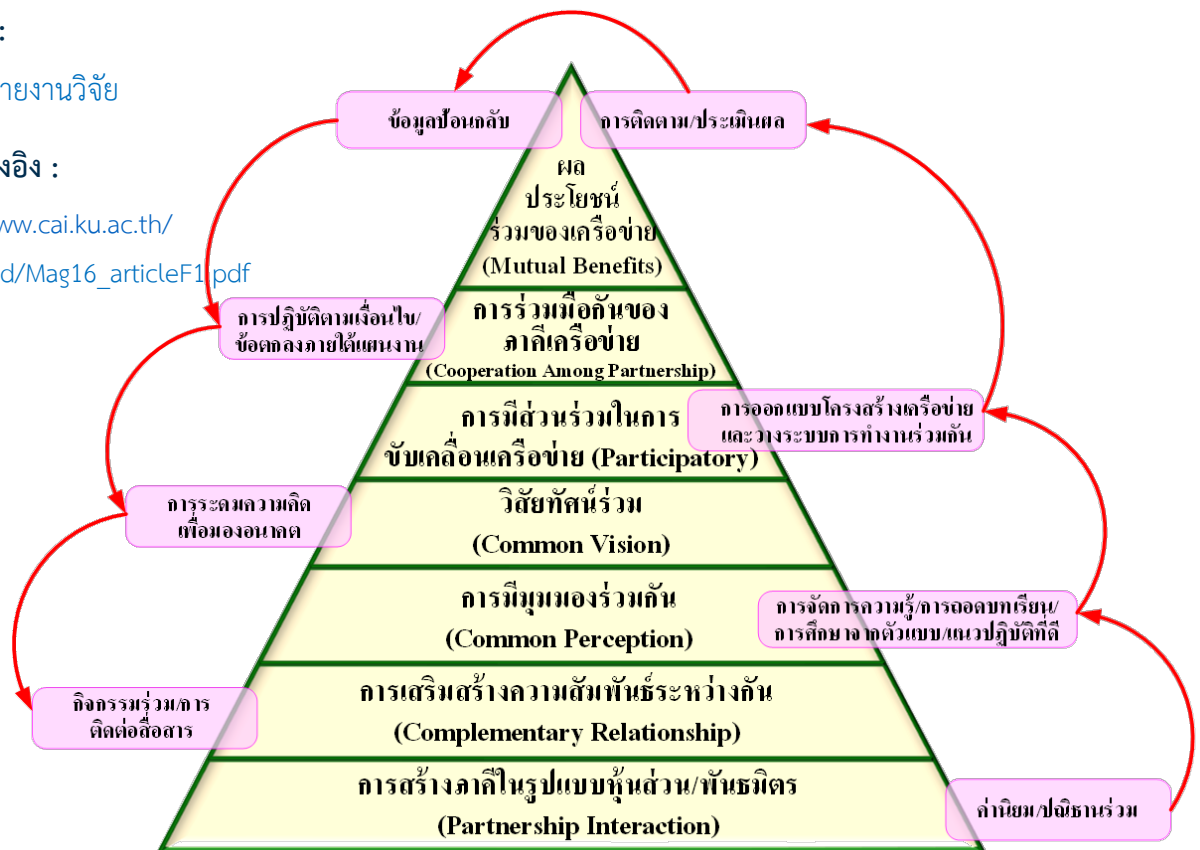
โดยข้อค้นพบจากการวิจัยได้ชี้ให้เห็นคุณสมบัติของการเป็นธุรกิจฐานสังคม (Social Economy Enterprises: SEE) 5 ประการ

รูปแบบ :

เอกสารรายงานวิจัย

แหล่งอ้างอิง :

[http://www.cai.ku.ac.th/
download/Mag16_articleF1.pdf](http://www.cai.ku.ac.th/download/Mag16_articleF1.pdf)

1.9 ธุรกิจฐานสังคม (Social Economy Enterprises; SEE)

ธุรกิจฐานสังคม (Social Economy Enterprises; SEE) คือ ตัวแบบธุรกิจที่มีคุณลักษณะ 5 ประการ คือ การดำเนินการบนหลักการพึ่งพาและร่วมมือของภาคีทั้งปัจเจกบุคคลและองค์กรเพื่อบรรลุเป้าหมาย 3 มิติ มีกรอบการดำเนินงานอย่างมีแบบแผนสู่เป้าหมายร่วม มีการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจ มีการดำเนินธุรกิจภายใต้กลไกการตลาดและไม่รับเงินทุนหรือการแทรกแซงกลไกตลาดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าที่เป็นธรรม